

Maakuntapuntari 2017

Pohjalaisten näkemykset identiteetistä, päättäjäistä, maakunnan tulevaisuudesta ja itsehallinnosta

---

Asukkaiden mielestä Pohjanmaan valttikortteja tulevaisuudessa ovat paremmat kulutus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet, tarjolla olevat työpaikat, vireä yritystoiminta ja kansainvälisyys. Uhkia puolestaan ovat terveys- ja sosiaalipalveluiden heikentyminen, asumisen kustannukset, kuntien talousongelmat ja turvattomuuden lisääntyminen. Hyviin palveluihin ja liikenneyhteyksiin haluttaisiin panostaa.

Luottamusta päättäjiin tulisi tutkimuksen mukaan pystyä parantamaan. Vain pieni osa Pohjanmaan asukkaista tuntee luottamusta kuntien ja maakunnan päätöksentekijöitä kohtaan. Kaikesta huolimatta kunnallinen ja maakunnallinen itsehallinto koetaan tarpeelliseksi.

Pohjanmaan asukkaiden samaistuminen omaan maakuntaan on keskivertoa. Maakunnan ylivertaisesti tärkein tehtävä on sosiaali- ja terveydenhuolto

Tuoreimmassa maakuntiin kohdistetussa tutkimuksessa asukkaat puntaroivat alueellista identiteettiä, maakunnan kehitysnäkymiä, luottamusta päättäjiin, maakunnan menestystekijöitä ja tehtäviä tulevaisuudessa, alueellista itsehallintoa sekä sote-uudistuksen seuraamuksia. Tässä yhteenvedossa tarkastellaan tiivistetysti keskeisiä tutkimuksen tuloksia.

Alueellinen identiteetti

Pohjalaisten samaistuminen maakuntaan on keskivertoa

Alueellisella identiteetillä tarkoitetaan asukkaiden tunneperäistä sidosta, samaistumista alueeseen. Kysymys on siitä, miten asukkaat tuntevat kuuluvansa jollekin alueelle, miten he hahmottavat alueensa ja tiedostavat sen luonteen.

Tutkimuksessa selvitettiin, missä määrin ihmiset samaistuvat erilaisiin alueellisiin kokonaisuuksiin. Merkittävin alueellisen samaistumisen kohde on maakunnan asukkaiden keskuudessa Suomi kokonaisuutena. Lähes kaikki maakunnan asukkaat kokevat samaistuvansa omaan maahan ainakin jonkin verran (95 %). Lähes kaksi kolmesta (73 %) kokee samaistuvansa erittäin tai melko voimakkaasti.

Varsin vahvasti Pohjanmaalla samaistutaan myös Eurooppaan (89 % vähintään jonkin verran ja 52 % erittäin tai melko voimakkaasti) ja kotikuntaan/-kaupunkiin (86 % ja 48 %). Samaistuminen kuntaa pienempiin alueellisiin kokonaisuuksiin kylä, kunnanosa, kaupunginosa tai asuinalue (kortteli, naapurusto) on vähemmän voimakasta kuin yhteenkuuluvuus omaan kotikuntaan/-kaupunkiin kokonaisuutena.

Samaistuminen omaan maakuntaan ei ole erityisen voimakasta. Pohjalaisista enemmän kuin kaksi kolmesta (70 %) kiinnittyy maakuntaansa vähintään jonkin verran, mutta vain neljännes (24 %) erittäin tai melko voimakkaasti. Vastaavasti koko maailmaan kiinnittyy jonkin verran kolme neljästä (75 %) ja vajaa kolmannes (31 %) vähintään melko voimakkaasti.

Pohjanmaalla samaistuminen Eurooppaan ja muuhun maailmaan on hieman keskimäärää voimakkaampaa. Selitystä voi hakea ruotsinkielisen väestön osuudesta. Maakunnan asukkaista noin puolet on ruotsinkielisiä.

Maakunnallisen identiteetin tulisi vastaisuudessa nojautua etenkin perinteisiin ja menestyviin yrityksiin

Alueellisella identiteetillä tarkoitetaan sellaisten tekijöiden kokonaisuutta, jotka lisäävät ihmisten yhteenkuuluvaisuuden tunnetta asuinalueeseen. Tutkimuksessa vastaajat arvioivat sitä, mihin tekijöihin maakunnan identiteetin pitäisi tulevaisuudessa perustua; minkä kaikkien tekijöiden varaan tulisi rakentaa. Tehtävänä oli valita korkeintaan kolme tärkeintä neljätoista tekijää sisältäneeltä listalta.

Pohjanmaalla haluttaisiin maakunnan identiteetin perustuvan ennen muuta historiaan ja perinteisiin (43 %), menestyviin yrityksiin (34 %) sekä esteettisiin tekijöihin, luontoon, maisemiin ja rakennuksiin (31 %).

Oman maakunnan vahva media, asukkaiden menestys kilpaurheilussa, tieteissä ja taiteissa eivät ole maakunnallisen identiteetin keskeisimpiä rakennusaineita, vaikka ovat muuten monille ihmisille tärkeitä asioita.

Maakunnan menestyvät yritykset ja vahva aluetalous saavat Pohjanmaalla enemmän painoarvoa kuin useimmissa muissa maakunnissa. Luontoa, maisemia ja rakennuksia sekä maakunnan omaleimaista kulttuuria (heimo, murre jne.) korostetaan keskimäärää vähemmän maakunnallisen identiteetin rakennusaineiksina.

Miten maakunta muuttuu?

Terveys- ja sosiaalipalveluiden heikentyminen on Pohjanmaan pahin kipupiste tulevaisuudessa

Näkemyksiä oman maakunnan kehityksestä selvitettiin tutkimuksessa siten, että vastaajille esitettiin lista asioita ja kysyttiin, millaiseksi arvioi oman maakunnan kehityksen seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Löytyy viisi asiaa, joissa enemmistö Pohjanmaalla odottaa kehityksen maakunnassa kulkevan vääjäämättömästi huonompaan suuntaan. Nämä asiat ovat terveys- ja sosiaalipalvelut (83 % arvioi kehittyvän huonompaan suuntaan), asumisen hinta (64 %), maahanmuuton ongelmat (59 %), yleinen järjestys ja turvallisuus ml. rikollisuus (54 %) sekä kuntien taloustilanne (54 %).

Optimistisemmiksi näkemykset kääntyvät, kun vastaajat arvioivat kauppapalveluja ja kulutusmahdollisuuksia (48 % arvioi kehittyvän parempaan suuntaan), energiatehokkuutta ja luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä (45 %), työllisyyttä (41 %) sekä kansainvälisyyttä (41 %). Aika moni odottaa yritystoiminnan vireyden paranevan entisestään (34 %).

Tuloksista huokuu tulevaisuuden kuva, jossa kulutus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet maakunnassa sekä työpaikkojen määrä voisivat lisääntyä. Kuntien talouden kuitenkin epäillään asettavan rajoitteita odotusten toteutumiselle.

Odotukset Pohjanmaalla poikkeavat eräiltä osin selvästi koko maan keskiarvosta. Selvästi keskimäärää useammin pohjalaisia arveluttaa maakunnan terveys- ja sosiaalipalvelut. Myös maahanmuuton ongelmien ja rikollisuuden, turvattomuuden pelätään lisääntyvän.

Luottamus päättäjiin

Luottamus päättäjiin on heikkoa

Kansalaisten suhdetta kotikuntaan ja maakuntaan lähestytään seuraavassa luottamuksen näkökulmasta. Luottamussuhteen selvittäminen antaa tietoa päätöksentekijöiden nauttiman legitiimiyden asteesta, siitä koetaanko niiden toiminta oikeutetuksi ja hyväksytyksi. Luottamus päivittyy jatkuvasti vastauksena muuttuviin olosuhteisiin ja tapahtumiin.

Tutkimuksessa tiedusteltiin luottamusta kotikunnan, oman maakunnan, valtakunnan tason ja Euroopan unionin päättäjiin. Tuloksista käy ilmi, että luottamus päättäjiin on heikkoa riippumatta tarkastelutasosta.

Pohjanmaan asukkaista ainoastaan reilu kymmenesosa luottaa erittäin tai melko paljon Euroopan unionin päättäjiin (12 %) ja vajaa kuudennes kotimaan valtakunnan tason päätöksentekijöihin (15 %). Oman maakunnan päättäjät eivät pärjää juuri paremmin. Vain viidennes antaa vapauttavan tuomion maakunnan päättäjille (20 %).

Merkillepantavaa tuloksissa on se, että myös oman kotikunnan päättäjät ovat melko huonossa hapessa Pohjanmaan asukkaiden keskuudessa. Kolmannes (32 %) luottaa erittäin tai melko paljon ja selvä enemmistö (62 %) ei luota kovinkaan paljon tai ei lainkaan.

Pohjanmaalla näkemykset poikkeavat koko maan väestön keskiarvosta. Pohjanmaalla asuvat suhtautuvat keskimäärää varauksellisemmin Euroopan unionin, kotimaan valtakunnallisiin ja maakunnallisiin päätöksentekijöihin.

Maakunnan tärkeimmät menestystekijät tulevaisuudessa

Asukkaiden mielestä Pohjanmaan valttikortteja ovat hyvät palvelut ja liikenneyhteydet

Alueet kilpailevat keskenään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Tämän takia on oleellista tunnistaa maakuntien vahvuudet ja heikkoudet, jotta kyettäisiin määrittämään menestystekijät. Maakuntien kilpailukykyä kartoitettiin tutkimuksessa tiedustelemalla asuinmaakunnan menestymisen avaintekijöitä vastaisuudessa. Tehtävänä oli valita kolme tärkeintä tekijää maakunnan tulevaisuuden menestymisen kannalta.

Pohjanmaalla nousee neljä tekijää ylitse muiden. Asukkaiden mielestä nämä tärkeistä tärkeimmät menestystekijät ovat hyvät palvelut (40 % valitsee kolmen tärkeimmän joukkoon), hyvät liikenneyhteydet (34 %) sekä pienten ja keskisuurten yritysten pysyminen alueella (32 %). Muiden tekijöiden tärkeysarvo jää tuntuvasti em. jälkeen. Listan tyveen, vähiten tärkeiksi menestystekijöiksi, asettuvat työvoiman edullinen hinta, luonnonvarojen kestävä käyttö ja monipuolinen koulutustarjonta.

Verrattuna muiden maakuntien asukkaiden näkemyksiin Pohjanmaalla panostettaisiin etenkin työvoiman korkeaan osaamiseen.

Maakuntien tärkeimmät tehtävät vuodesta 2019 lähtien

Maakunnan ylivertaisesti tärkein tehtävä on sosiaali- ja terveydenhuolto

Vuonna 2019 maakunnat vastaavat monista tehtäväalueista. Niillä on itsehallinto ja siten mahdollisuus päättää maakunnan taloudesta ja toiminnasta. Maakuntien ylintä päätösvaltaa käyttää suoralla vaalilla valittu valtuusto. Tutkimuksessa vastaajille esitettiin joukko tuleville 18 maakunnalle kaavailuista tehtävistä ja kysyttiin, mitkä niistä ovat kolme tärkeintä.

Maakunnille suunnitelluista tehtävistä ylivertaisesti tärkeimmäksi koetaan sosiaali- ja terveydenhuolto. Kaksi kolmesta (67 %) valitsee sen kolmen tärkeimmän tehtäväalueen

joukkoon. Toiseksi tärkeimmäksi tehtäväalueeksi Pohjanmaan asukkaat nostavat alueiden ja elinkeinojen kehittämisen mukaan lukien rahoitus (32 %).

Varsin keskeiseksi tehtäväksi noteerataan myös työ- ja elinkeinopalvelut mukaan lukien alueellisten yhteispalveluiden järjestäminen ja kehittäminen (28 %). Vähempiarvoisiksi, joskaan ei arvottomiksi, tehtäviksi nähdään maakunnallisen identiteetin, elinvoiman ja kulttuurin edistäminen sekä alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus.

Pohjanmaan asukkaat pitävät maaseudun kehittämistä hieman keskimäärää tärkeämpänä maakunnan tehtävänä. Alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus on puolestaan vähemmän tärkeä tehtävä verrattuna muiden maakuntien asukkaiden näkemyksiin.

Näkemykset paikallisesta itsehallinnosta

Maakuntaitsehallinto edellyttää lähinnä omia itsenäisiä toimielimiä ja suoria vaaleja

Paikallisella itsehallinnolla tarkoitetaan yleensä paikallisviranomaisten oikeutta ja kelpoisuutta säännellä ja hoitaa lain nojalla huomattavaa osaa julkisista asioista omalla vastuullaan ja paikallisen väestön etujen mukaisesti.

Paikallisen itsehallinnon toteutus ei kuitenkaan ole yksiselitteinen asia. Joissain paikallistason tehtävänä on lähinnä vain toteuttaa valtiotason poliittisia päätöksiä käytännössä. Toisissa tapauksissa paikallistasolle on puolestaan annettu paljon itsenäistä päätäntävaltaa esimerkiksi taloudellisten voimavarojen suhteen sisältäen mm. verotusoikeuden.

Teemaa lähestyttiin tiedustelemalla näkemystä kuntien ja maakuntien itsehallinnon tunnusmerkeistä. Tehtävänä oli valita ne kriteerit, joiden pitää täytyä, että kuntaa ja maakuntaa voidaan pitää itsenäisinä.

Kuntien osalta enemmistö Pohjanmaan asukkaista edellyttää ainakin kolmen kriteerin täyttymistä. Nämä ovat suora kansanvaali (58 %), omat itsenäiset toimielimet (57 %) ja oikeus omaan talouden hoitoon ml. verotusoikeus (52 %). Enemmän kuin kaksi viidestä (42 %) näkee, että kunnan itsenäisyys edellyttää myös yleistä toimialaa (oikeus ja edellytykset kuntalaisten tarpeiden ja vaatimusten mukaisiin päätöksiin).

Maakuntien osalta vaatimukset itsenäisyydestä eivät ole yhtä ehdottomia. Joka toisen mielestä maakunnan itsenäisyys vaatii itsenäisiä toimielimiä (49 %). Lähes joka toinen asettaa ehdoksi myös suoran vaalin (48 %). Oma talouden hoito ml. verotusoikeus ei ole maakunnan itsenäisyyden välttämätön edellytys, ei myöskään yleinen toimiala.

Maakunnallisen itsehallinnon tarpeellisuudesta ei olla täysin varmoja

Suhtautumista paikalliseen itsehallintoon selvitettiin myös kolmella asenneväittämällä. Puolet Pohjanmaan asukkaista (49 %) yhtyy väittämään, jonka mukaan ”maakunnilla tulee olla samanlainen itsehallinto kuin kunnilla nykyisin”. Eri mieltä tohtii olla vajaa kolmannes (30 %). Moni ei osaa ottaa kantaa (22%).

Kunnallinen itsehallinto koetaan tarpeelliseksi, mutta maakunnan osalta ei olla yhtä vakuuttuneita. Enemmistö Pohjanmaan asukkaista torjuu väittämän, jonka mukaan ”kunnat eivät tarvitse itsehallintoa” (57 %). Reilu neljännes (27 %) olisi valmis romuttamaan kunnallisen itsehallinnon.

Maakunnallinen itsehallinto jakaa mielipiteitä enemmän puolesta ja vastaan. Kolmannes (32 %) kokee, että ”maakunnat eivät tarvitse itsehallintoa. Lähes puolet (47 %) kuitenkin taklaa moisen väittämän.

Pohjanmaan asukkaiden näkemykset ovat samansuuntaisia kuin koko maan väestön keskimäärin.

Mielipiteet sote-uudistuksen vaikutuksista

Enemmistö uskoo palveluiden heikkenevän sote-uudistuksen seuraamuksena

Tutkimuksessa vastaajille kerrottiin, että tällä hetkellä sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu on kunnilla. Vastaisuudessa järjestämisvastuu siirtyy maakunnille siten että julkinen, yksityinen ja kolmas sektori kilpailevat palveluiden tuotannossa.

Vastaajat ottivat tutkimuksessa kantaa siihen, miten uskovat palveluiden muuttuvan ratkaisun myötä viiden keskeisen kriteerin mukaan. Tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia vaikutuksia sote-uudistuksella oletetaan olevan toteutuessaan.

Pohjanmaan asukkailla on varsin pessimistinen näkemys sote-uudistuksen seuraamuksista. Lähes neljä viidestä (78 %) arvioi palveluiden tasavertaisuuden maan eri puolilla heikkenevän. Eikä tässä kaikki. Valtaosa uskoo lisäksi, että palveluiden laadussa (74 %) ja saavutettavuudessa (71 %) tapahtuu herpaantumista nykyisestä tasosta.

Palveluketjun toimivuuden peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin ennakoitaan myös huonontuvan (66 %). Parempaa ei ole luvassa palveluiden määrän suhteen, jos pohjalaisten näkemyksiin on luottaminen. Enemmän kuin kaksi kolmesta uskoo heikennyksiin palveluiden määrässä (69 %).

Pohjanmaan asukkaiden näkemykset sote-uudistuksen seuraamuksista ovat pessimistisempiä kuin koko maan väestön keskimäärin.

Tutkimuksen toteutus

KAKS - Kunnallissalan kehittämissäätien tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy (TNS Gallup Oy).

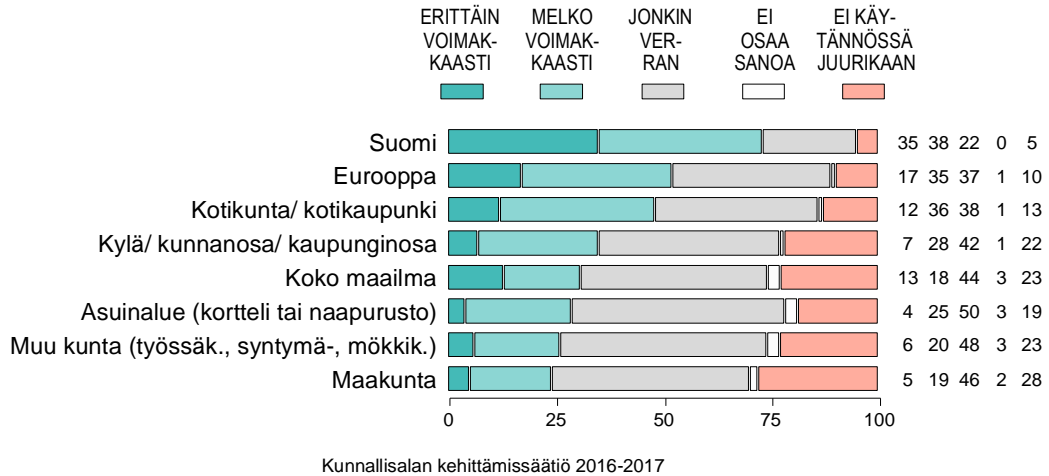
Tutkimusaineisto on koottu internetpaneelissa joulukuussa 2016. Haastatteluja tehtiin Pohjanmaalla 200. Vastaajat edustavat maakunnan 18 - 75 vuotta täyttäneitä väestöä. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on Pohjanmaalla vajaa seitsemän prosenttiyksikköä suuntaansa.

Maakunnan asukkaiden käsityksiä on verrattu koko maan 18 - 75 vuotta täyttäneitä väestöä edustavaan aineistoon. Koko maan väestöä edustava vertailuaineisto sisältää 4.299 haastattelua. Koko maata edustavassa aineistossa virhemarginaali on suurimmillaan yksi ja puoli prosenttiyksikköä suuntaansa.

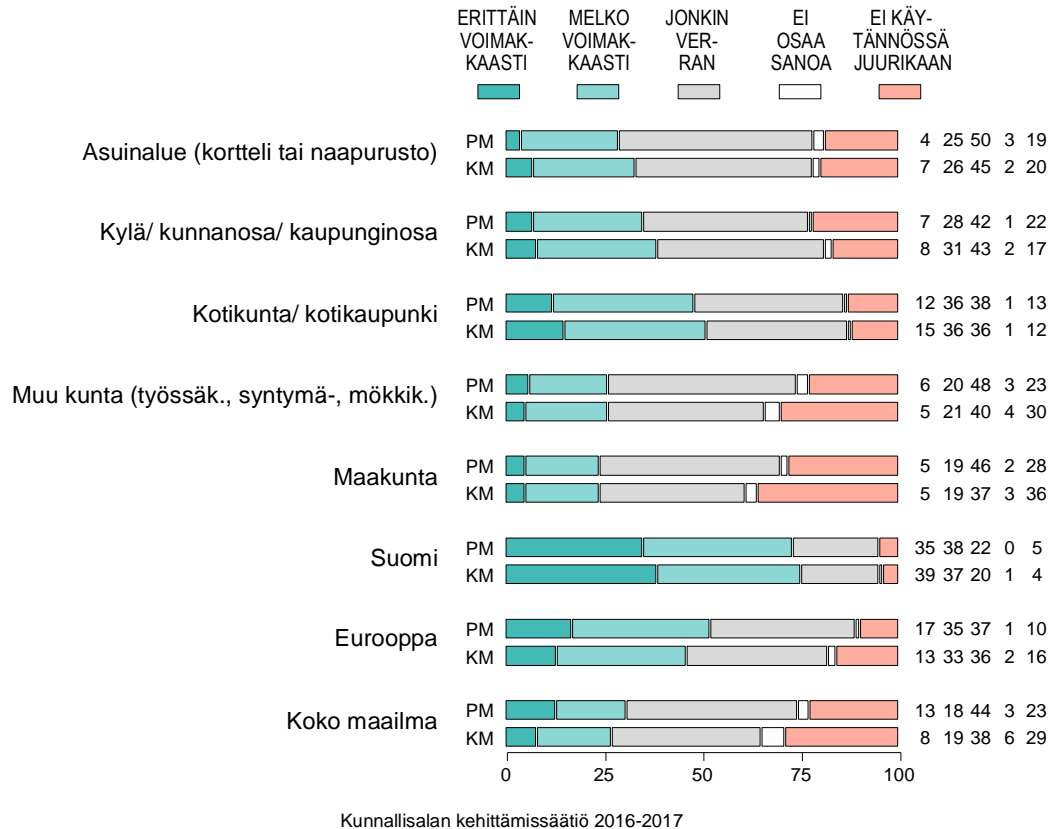
Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400-570087

Kuvio 1-14. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE SAMAISTUVANSA ERILAIISIIN ALUEELLISIIN KOKONAISUUKSIIN: POHJANMAA (%).

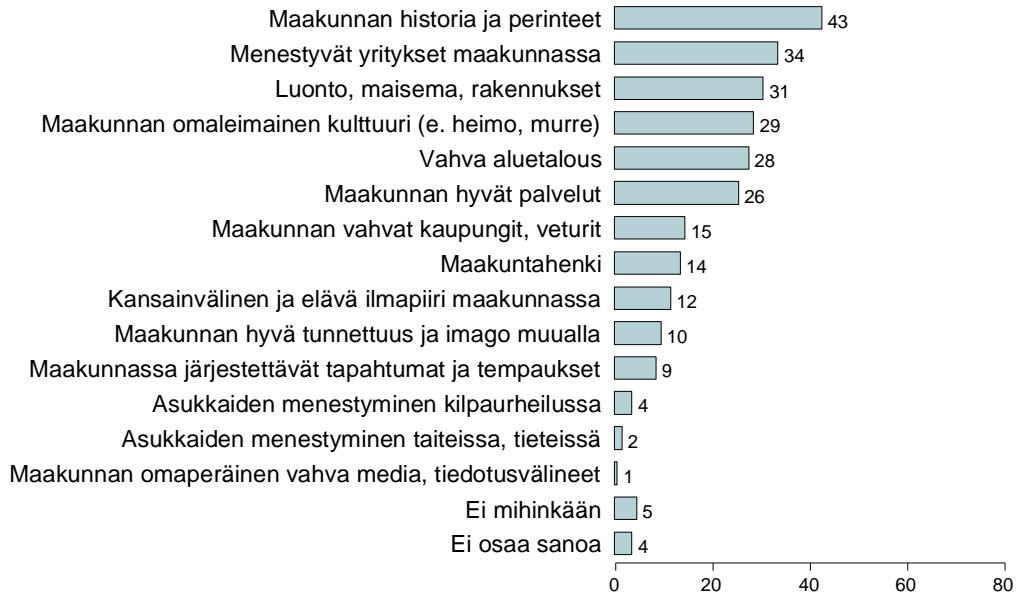

Kuvio 1-14v. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE SAMAISTUVANSA ERILAIISIIN ALUEELLISIIN KOKONAISUUKSIIN: POHJANMAA (PM) vs. KOKO MAA (KM, %).

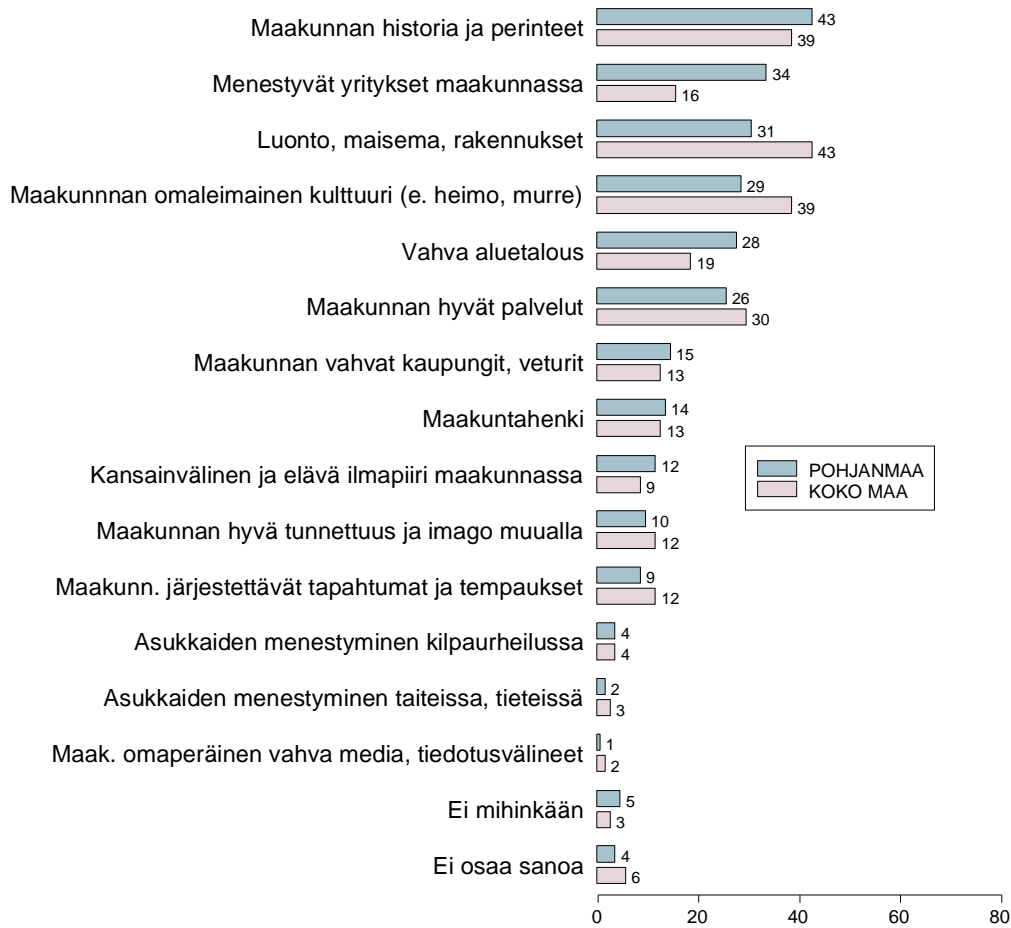
Kuvio 2-14. MIHIN TEKIJÖIHIN OMAN MAAKUNNAN IDENTITEETIN PITÄISI PERUSTUA: POHJANMAA (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

Kuvio 2-14v. MIHIN TEKIJÖIHIN OMAN MAAKUNNAN IDENTITEETIN PITÄISI PERUSTUA: POHJANMAA vs. KOKO MAA (kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

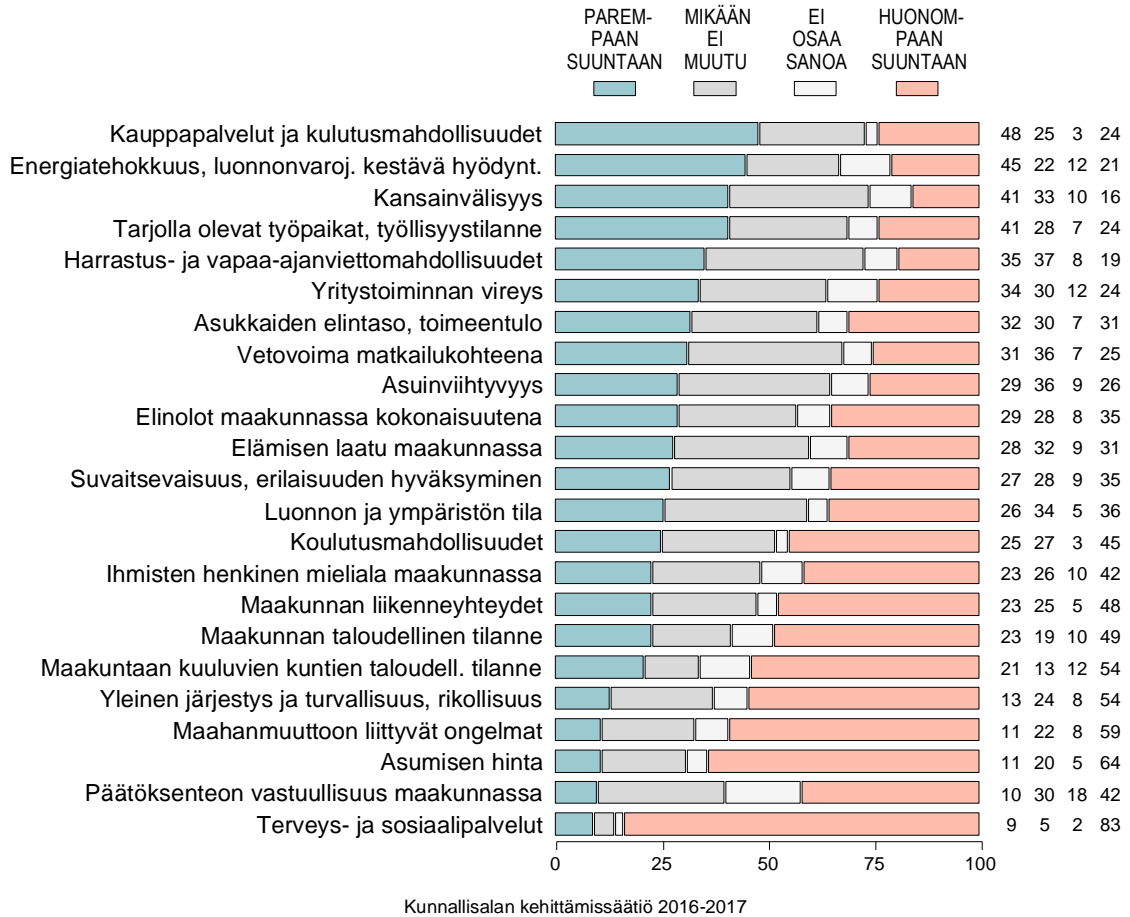

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2016-2017

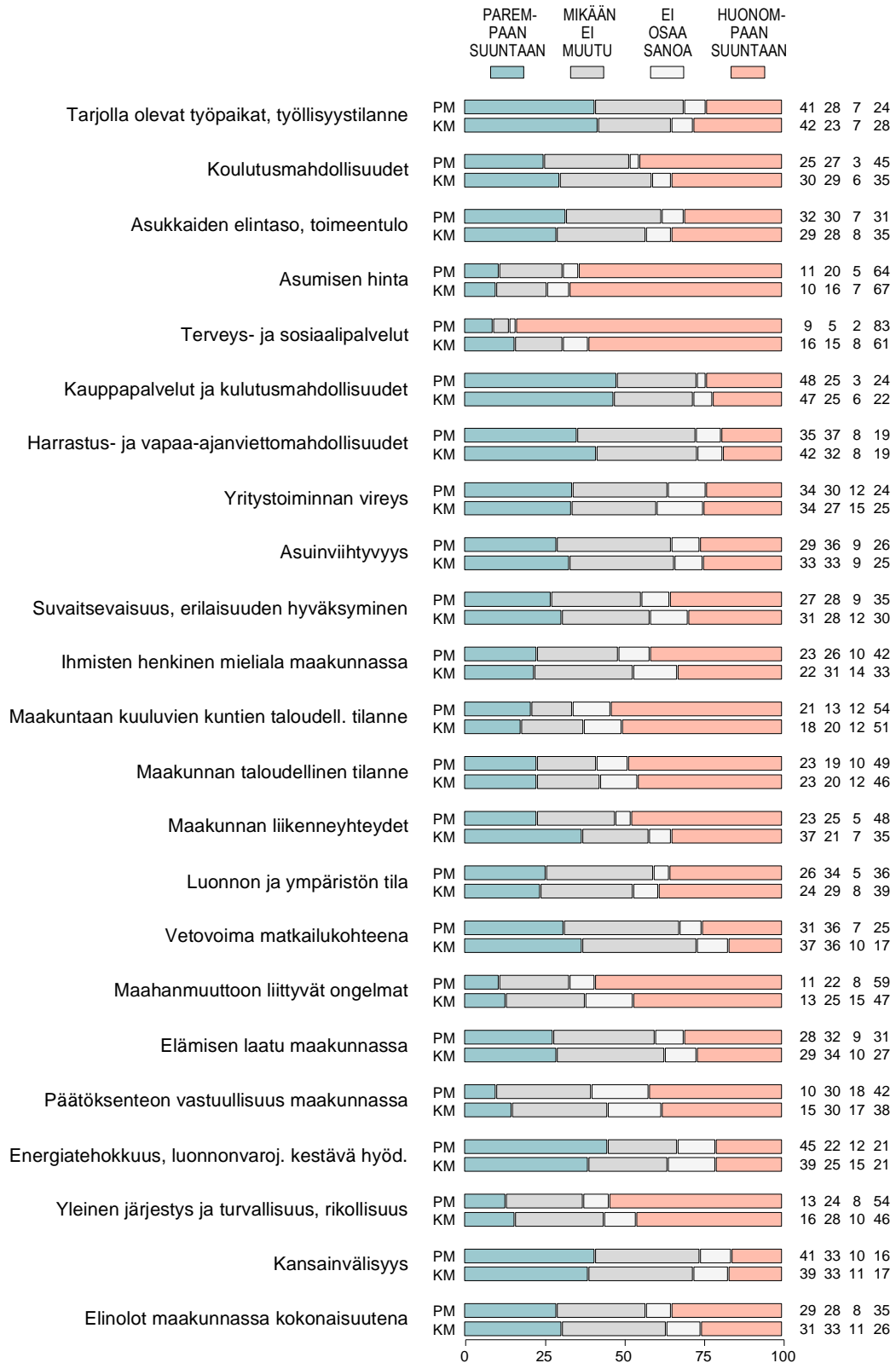

Kuvio 4-14. JOS AJATTELEE 10 VUOTTA ETEENPÄIN, MILLAISEKSI ARVIOI OMAN MAAKUN-
TANSA KEHITTYVÄN TULEVAISUUDESSA: POHJANMAA (%).

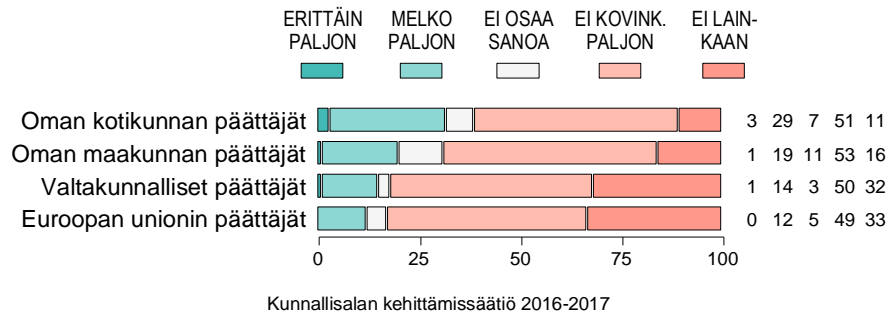
Kuvio 4-14v. MITEN ARVIOI OMAN MAAKUNTANSA KEHITTYVÄN TULEVAISUUDESSA: POHJANMAA (PM) vs. KOKO MAA (KM, %).

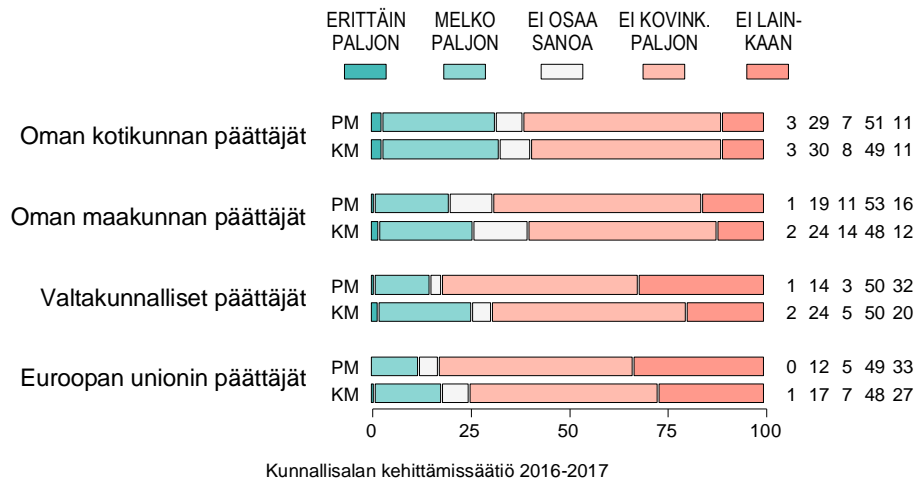
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

Kuvio 5-14. MISSÄ MÄÄRIN YLEENSÄ LUOTTA A PÄÄTTÄJIIN: POHJANMAA (%).

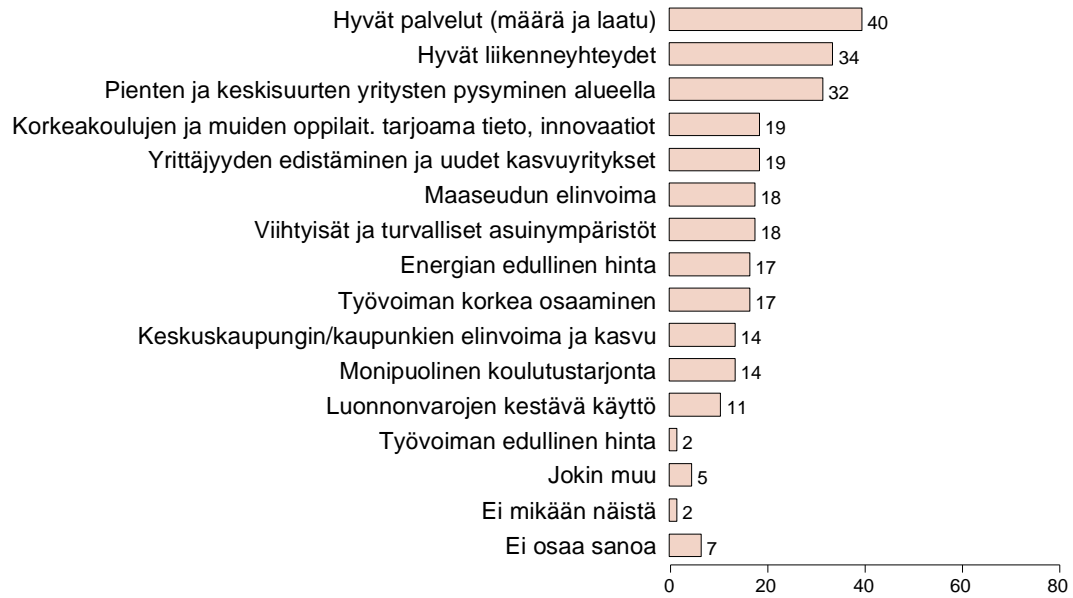

Kuvio 5-14v. MISSÄ MÄÄRIN LUOTTA A PÄÄTTÄJIIN: POHJANMAA (PM) vs. KO-KO MAA (KM, %).

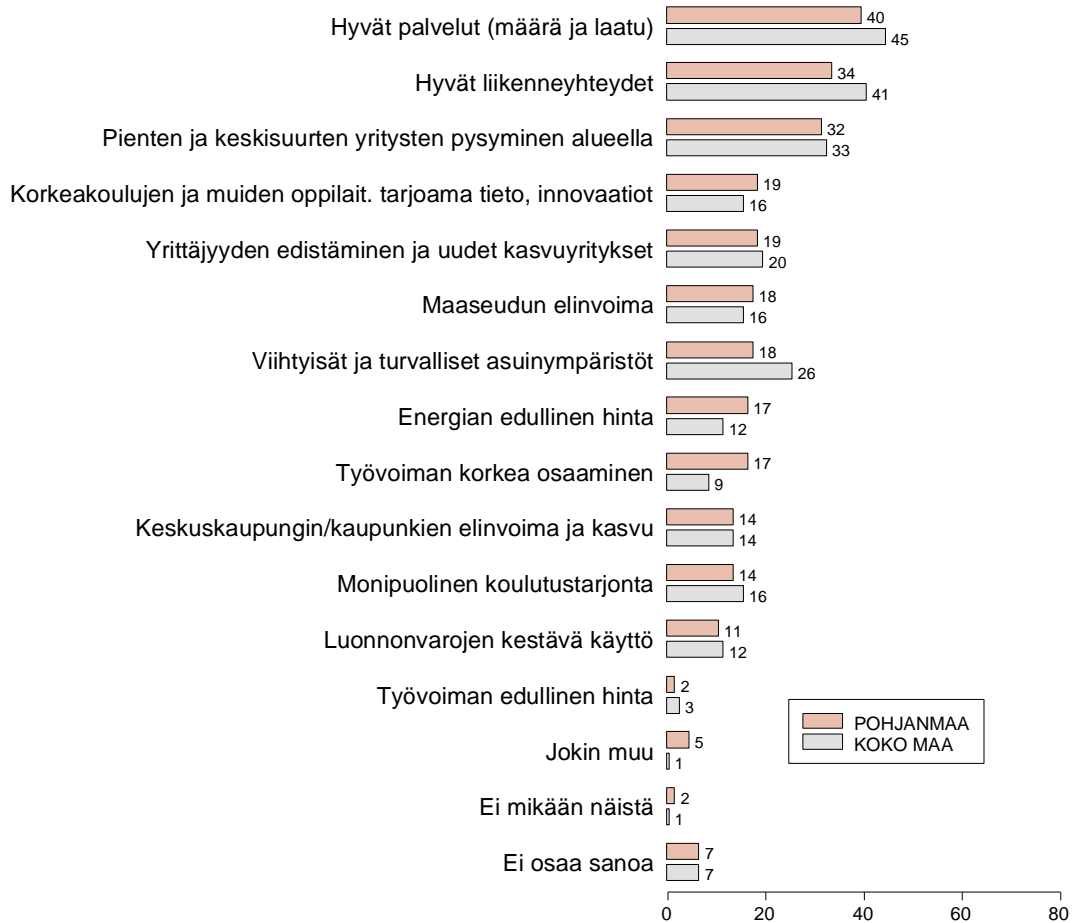
Kuvio 11-14. MITKÄ OVAT OMAN MAAKUNNAN TULEVAISUUDEN MENESTYMISEN KAN-
NALTA TÄRKEIMPIÄ ASIOITA: POHJANMAA (kuuluu kolmen tärkeimmän
joukkoon, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

Kuvio 11-14v. MITKÄ OVAT OMAN MAAKUNNAN TULEVAISUUDEN MENESTYMISEN KAN-
NALTA TÄRKEIMPIÄ ASIOITA: POHJANMAA vs. KOKO MAA (kuuluu kolmen
tärkeimmän joukkoon, %).

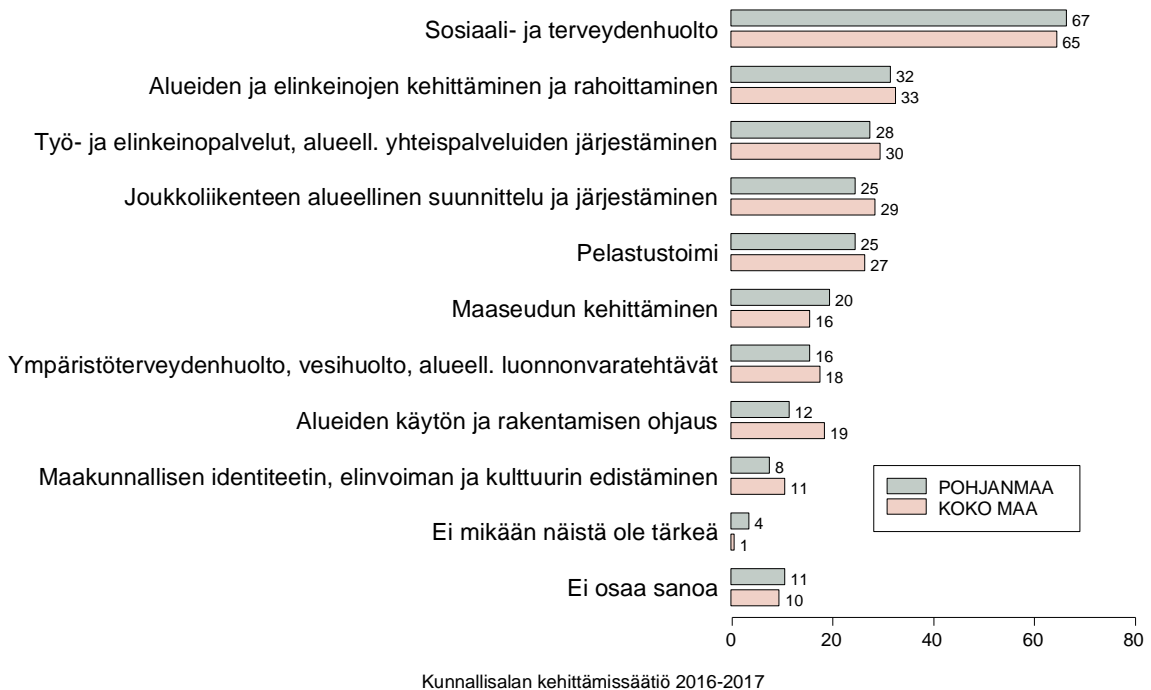
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2016-2017

Kuvio 10-14. MITKÄ OVAT MAAKUNNILLE KAAVAILLUISTA TEHTÄVISTÄ KAIKKEIN TÄRKEIMMÄT: POHJANMAA (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

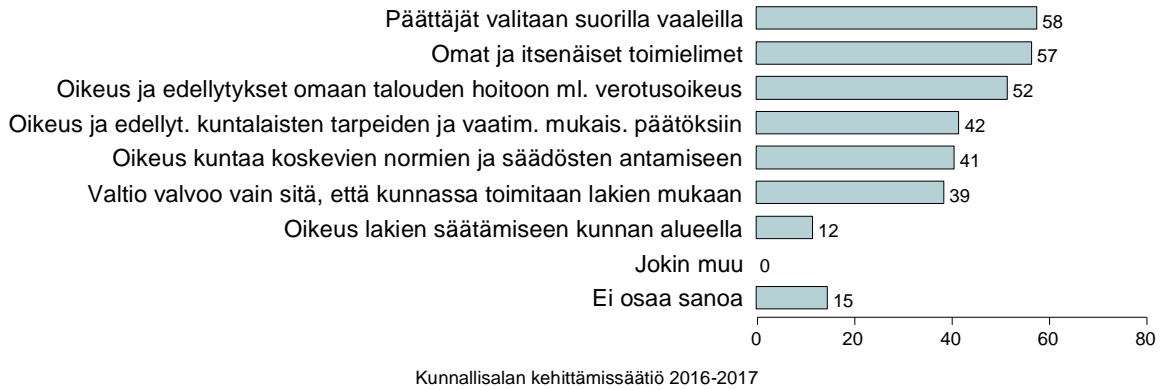

Kuvio 10-14v. MITKÄ OVAT MAAKUNNILLE KAAVAILLUISTA TEHTÄVISTÄ KAIKKEIN TÄRKEIMMÄT: POHJANMAA vs. KOKO MAA (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

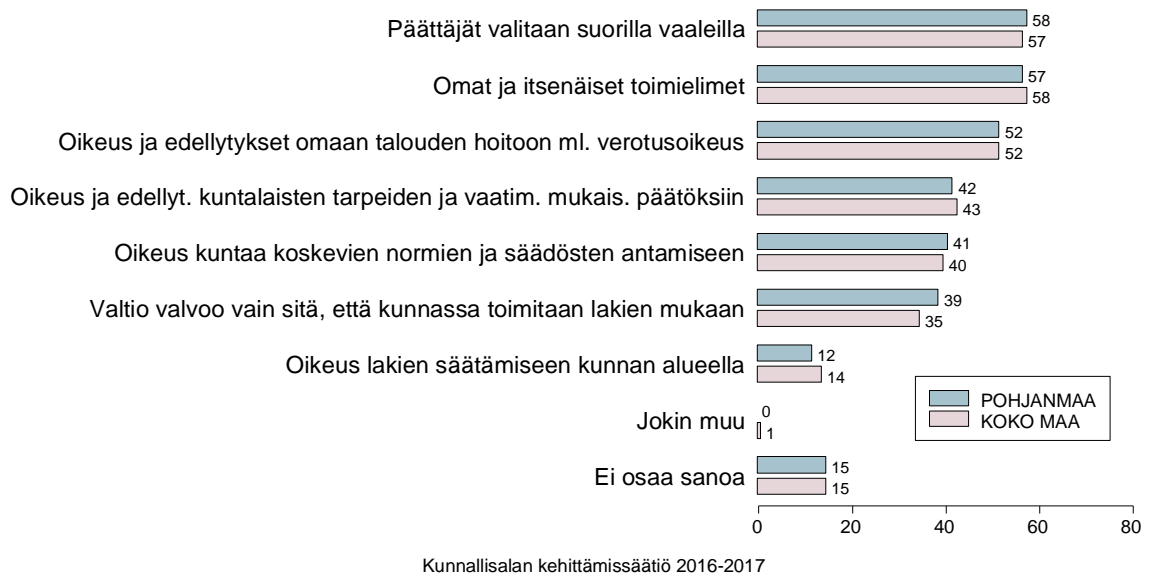

Kuvio 7-14. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ KUNTAA ITSENÄISENÄ: POHJANMAA (%).

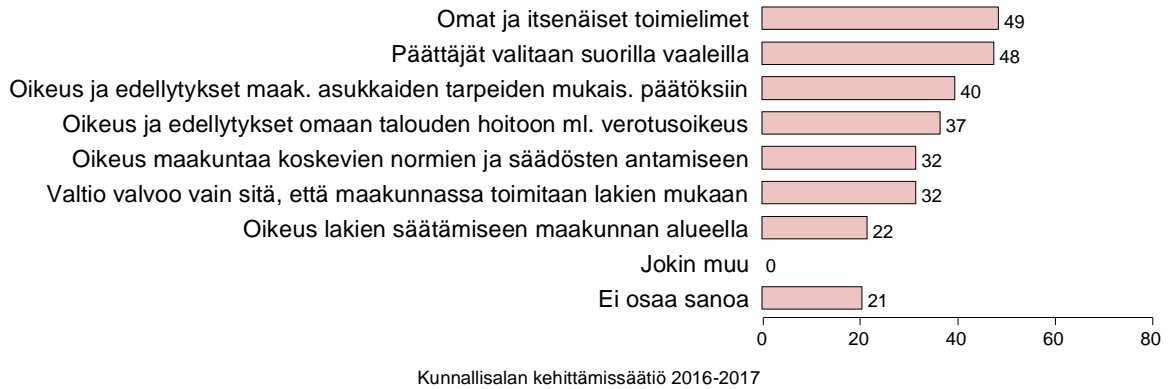

Kuvio 7-14v. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ KUNTAA ITSENÄISENÄ: POHJANMAA vs. KOKO MAA (%).

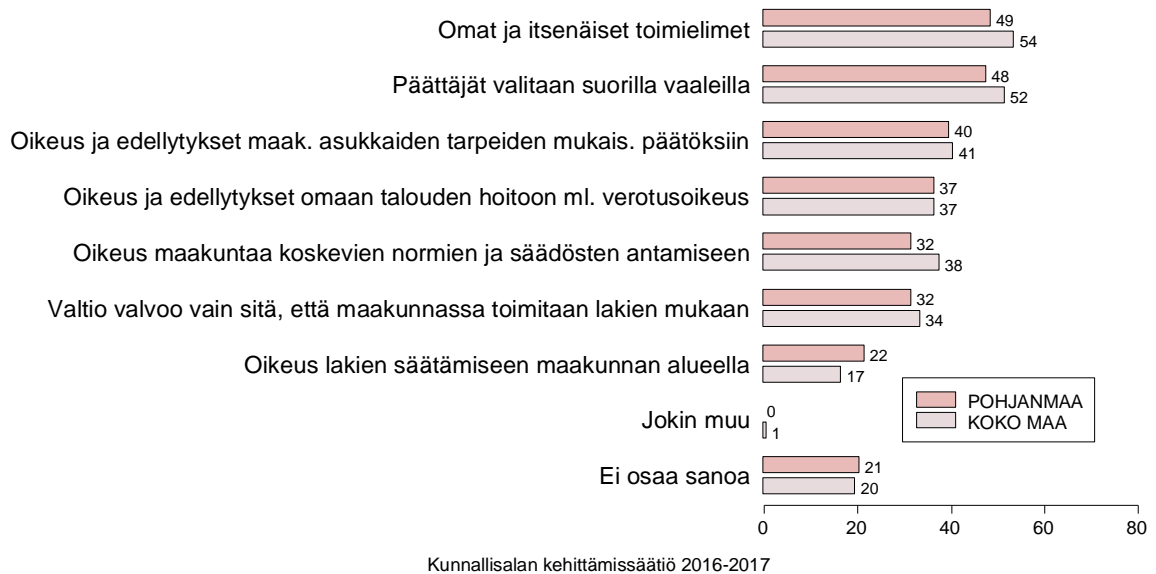

Kuvio 8-14. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ MAAKUNTAA ITSENÄISENÄ: POHJANMAA (%).

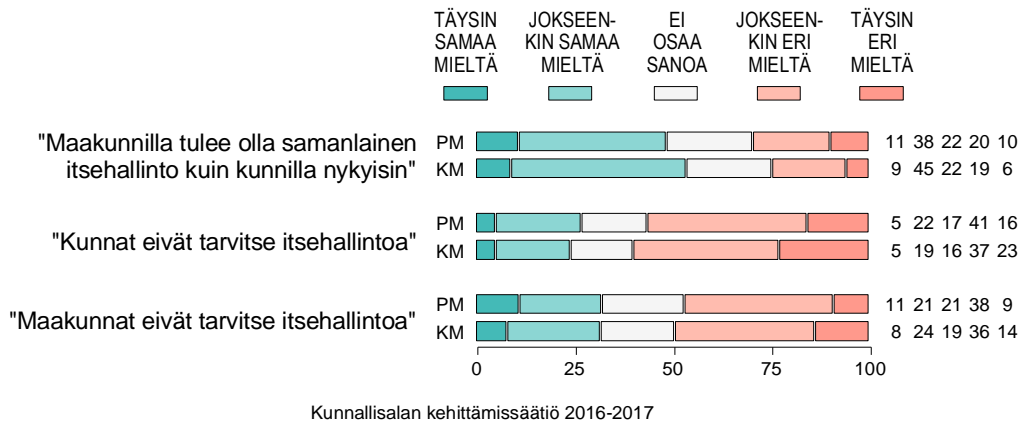
Kuvio 8-14v. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ MAAKUNTAA ITSENÄISENÄ: POHJANMAA vs. KOKO MAA (%).

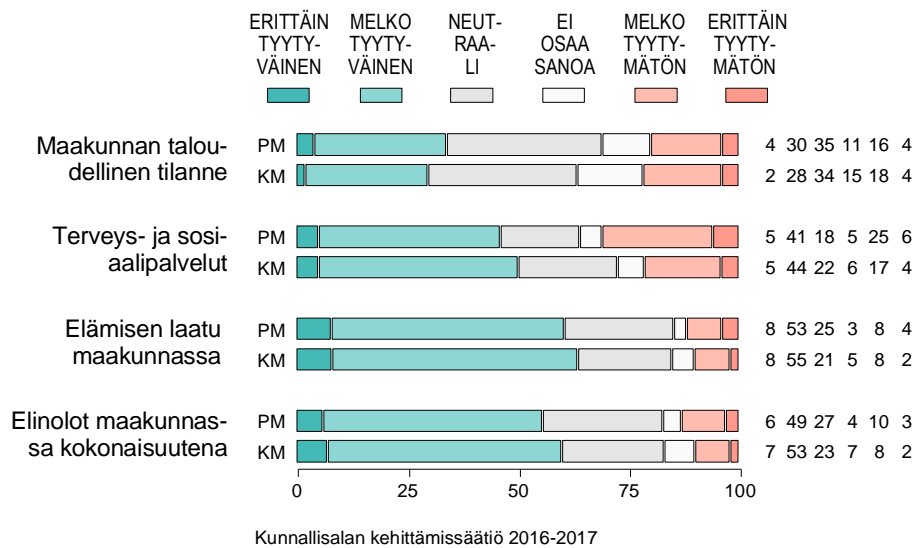

Kuvio 9-14v. SUHTAUTUMINEN ITSEHALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: POHJANMAA (PM) vs. KOKO MAA (KM, %).

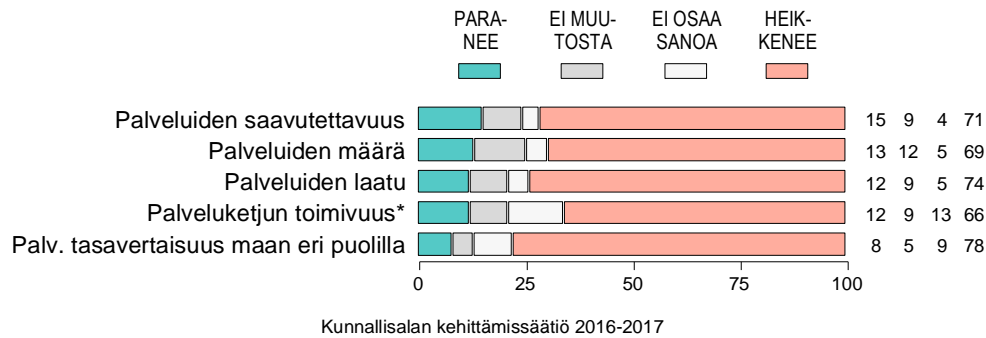

Kuvio 12-14v. MITEN TYYTYVÄINEN TAI TYYTYMÄTÖN ON SEURAAVIIN ASIOIHIN MAAKUNNASSAAN: POHJANMAA (PM) vs. KOKO MAA (KM, %).

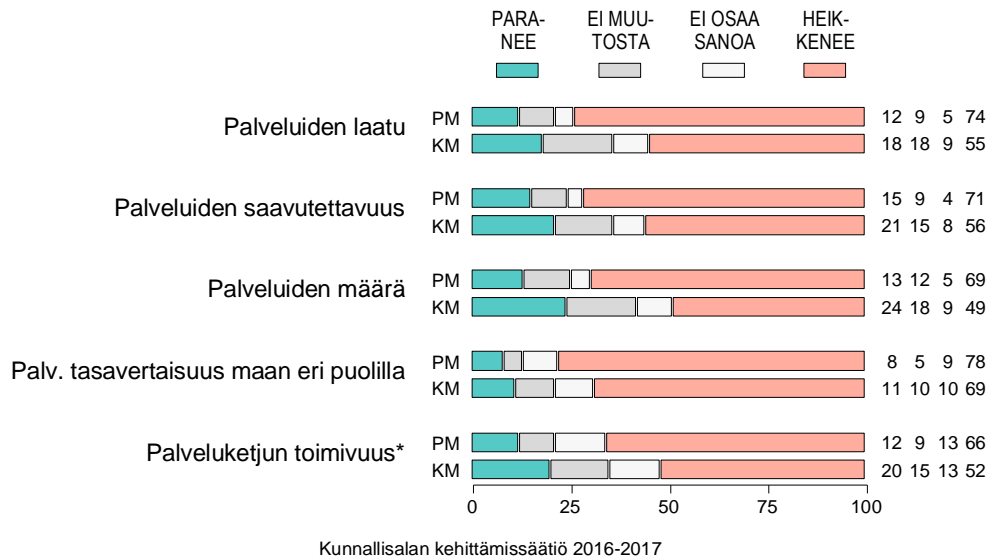

Kuvio 6-14. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: POHJANMAA (%).

*Palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikoishoittoa vaativiin palveluihin

Kuvio 6-14v. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: POHJANMAA (PM) vs. KOKO MAA (KM, %).

*Palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikoishoittoa vaativiin palveluihin